

BÆRUM
KOMMUNE

Rutiner for
**SPEKIFIKKE LESE- OG
SKRIVEVANSKER/DYSLEKSI**

FORORD

Alle bilder: Fotograf Ellen Fossli

Dette dokumentet angir retningslinjene for hvordan bærumsskolen skal sikre at elever med spesifikke lese- og skrivevansker blir identifisert og får tilrettelagt opplæring. Tidlig innsats er avgjørende for å fange opp elever som kan utvikle lese- og skrivevansker. Med bakgrunn i dette, er det utviklet to flytskjemaer som viser

- saksgangen i arbeidet ved mistanke om lese- og skrivevansker
- saksgangen i arbeidet når eleven har fått stadfestet spesifikke lese- og skrivevansker

Alle skoler har lærere med kompetanse i å kartlegge elevers lese- og skriveferdigheter og tilrettelegge opplæringen basert på disse.

Bærum, 01.12.2023

Siv Herikstad
Kommunalsjef skole utvikling

INNHOOLD

Flytskjema ved mistanke om lese- og skrivevansker _____ [Side 4](#)

Flytskjema når eleven har fått stadfestet spesifikke lese- og skrivevansker/dysleksi _____ [Side 5](#)

Samtaleguide ved foreldresamtale _____ [Side 6](#)

Rettigheter knyttet til spesifikke lese- og skrivevansker/dysleksi _____ [Side 7](#)

Elever med spesifikke lese- og skrivevansker har rett til utvidet tid på prøver og eksamener, og foreldre kan søke om fritak fra karakter i norsk sidemål.

FLYTSKJEMA VED BEKYMRING FOR LESE- OG SKRIVEVANSKER (1. – 10. trinn)

FOR ALLE ELEVER:

- Inkluderende læringsmiljø, systematisk og forskningsbasert tilpasset opplæring
- Jevnlig kartlegging, observasjon, analyse og drøfting av elevenes leseferdighet og lesekompetanse (observasjon og kartleggingsprøver)

Ansvarlig: **Kontaktlærer og faglærer**

Bekymring

- Dynamisk kartlegging for å hente inn ytterligere informasjon om elevens leseutvikling og lesekompetanse (f.eks. running record)
- Drøfting på trinnteam, med ledelse, spes.ped.team
- Elev og foresatte skal være med i drøfting og vurdering av tiltak. Bruk samtaleguide ved foreldresamtale. Sjekk syn og hørsel.

Ansvarlig: **Kontaktlærer og spesialpedagog**

Tiltak (målrettet, systematisk, intensivt)

Vurdering av tiltak og elevens progresjon

Ikke tilfredsstillende progresjon

- Analyse og drøfting av tiltak
- Vurdere behov for ytterligere kartlegging (f. eks Språk 6-16 ved mistanke om evt. underliggende språkvansker)
- Vurdere behov for Logos-kartlegging

Ansvar: **Kontaktlærer og spesialpedagog**

Tiltak (målrettet, systematisk, intensivt)

Vurdering av tiltak og elevens progresjon

Ikke tilfredsstillende progresjon

Analyse, drøfting og justering av tiltak

Ansvar: **Kontaktlærer og spesialpedagog**

Tiltak (målrettet, systematisk, intensivt)

Vurdering av tiltak og elevens progresjon

Ikke tilfredsstillende progresjon

- Drøfting med foreldre, spes.ped.team
- Skolen kartlegger eleven med Logos
- Konsultasjon med PP-tjenesten

- Eleven henvises til PP-tjenesten for utredning

Ansvar: **Kontaktlærer, spesialpedagog, PP-rådgiver**

TILFREDSSTILLEND
PROGRESJON

Prosessten skal dokumenteres

TILFREDSSTILLEND
PROGRESJON

TILFREDSSTILLEND
PROGRESJON

TILFREDSSTILLEND
PROGRESJON

FLYTSKJEMA NÅR ELEVEN HAR FÅTT STADFESTET SPESIFIKKE LESE- OG SKRIVEVANSKER/DYSLEKSI (4. – 10. trinn)

- Samtale med eleven og foresatte om rettigheter og muligheter for tilrettelegging (retteprogram, lydbøker, tilrettelegging/utvidet tid på prøver, fritak for vurdering med karakter i sidemål, arbeidsmengde, lekser, etc.)

Ansvar: Kontaktlærer i samarbeid med spesialpedagog

- Alle involverte lærere informeres og vurderer behov for tilrettelegging

Ansvar: Kontaktlærer i samarbeid med spesialpedagog

- Skolen vurderer om eleven skal få tildelt nye apper på nettbrettet
- Skolen definerer en ansvarsperson for opplæring (f.eks. avdelingsleder, spesialpedagog, kontaktlærer etc.)

- Elever, foreldre og aktuelle lærere får opplæring i relevant programvare.
- Eleven får systematisk opplæring i lese-, skrive- og læringsstrategier.

Ansvar: Kontaktlærer i samarbeid med spesialpedagog

- Vurdering og evt. justering av tiltak og fremgang på utviklingssamtalen hver høst og vår

Ansvar: Kontaktlærer i samarbeid med spesialpedagog

SAMTALEGUIDE VED FORELDRESAMTALE

- Er det lese- og skrivevansker/dysleksi i nær familie?
- Hadde eleven utfordringer med å lære seg navn på barn og ansatte i barnehagen?
- Har eller hadde eleven utfordringer med å lære seg rim og regler?
- Har eller hadde eleven vansker med å lytte ut første, midtre og siste lyd i talte ord?
- Var det eller er det vanskelig for eleven å lære seg bokstaver/ vansker med å huske hvilke språklyder som hører til hvilke bokstavtegn?
- Driver/drev eleven med vedvarende bokstavering og lydering?
- Skriver eleven lydrett?
- Blander eleven bokstaver som ligner hverandre i form (f.eks. b-p-d, m-n, u- v, i-j og f-t)?
- Er det utfordrende for eleven å følge linjene i teksten?
- Har eleven vansker med å lese nonsensord (f.eks. gåtuk)?
- Har eleven vansker med å dele opp ord i stavelser (f.eks. kjø-le-skap, te-le-fon)?
- Har eleven vansker med å lese ord med mange konsonanter (f.eks. sprute, plastre) eller ord med diftonger (f.eks. sau, skøyter)?
- Hvordan leser og skriver eleven ord med dobbelt konsonant og stumme lyder (f.eks. hjul, strand)?
- Har eleven vansker med å kjenne igjen og skrive høyfrekvente ord (f.eks. jeg, ikke, også)?
- Snur eleven om på rekkefølgen på bokstaver og lyder f. eks. FRA- FAR?
- Har eleven mange lesefeil (f.eks. leser unøyaktig, kutter eller legger til endelser, eller gjetter?)
- Leser eleven langsomt, stakkato?
- Forstår eleven stort sett det han/hun leser?
- Har eleven hatt vedvarende rettskrivingsvansker?
- Har eleven utfordringer med hoderegning og automatiseringsoppgaver (f.eks. å lære gangetabellen utenat)?
- Har eleven utfordringer med å lære seg klokka (analog) eller ukedager/måneder/ viktige datoer?
- Er fremmedspråk utfordrende for eleven?

Etter at spørsmålene over er drøftet med foresatte, bør barnet ta syns- og hørselsundersøkelse, hvor også samsynet til barnet blir undersøkt.

RETTIGHETER KNYTTET TIL LESE- OG SKRIVEVANSKER

I henhold til Opplæringsloven §1-3 og §9-3 har elever rett til tilpasset opplæring og tilgang på nødvendig utstyr. For elever med spesifikke lese- og skrivevansker/dysleksi omfatter dette kompensatoriske verktøy og programvare.

Alle elever i bærumsskolen har hvert sitt nettbrett, og får slik sett oppfylt rettigheten til å få et datahjelpemiddel for å kompensere for vanskene sine. Elever med spesifikke lese- og skrivevansker/dysleksi kan ha nytte av å bruke tastatur og hodetelefoner som praktisk hjelpemiddel ved lesing og skrivning.

Digitale læremidler og ressurser kan være et godt hjelpemiddel for elever med lese- og skrivevansker. Det er skolens ansvar å sørge for at elevene har de hjelpemidlene som er nødvendig tilgjengelig, og at eleven får opplæring i bruken av disse. I bærumsskolens appstore, Catalog, er det flere apper som kan gi støtte i lese- og skrivearbeidet, slik som f.eks. IntoWords og Skoleskrift 2. Skoleskrift 2 er tilgjengelig for alle elever på

1.- 4. trinn. Elever fra 5.- 10. trinn kan få appen ved at avdelingsleder bestiller tilgang til «All apps» hos IT-brukerstøtte. IntoWords er tilgjengelig for alle elever. I M365 har elevene mulighet til å bruke Engasjerende leser, Redaktør og Office Lens (ligger i Catalog).

Norske lærebøker som er innlest med lyd kan bestilles fra [Statped](#). Alle som er registrert som [skolelydboklånere](#) hos Statped, kan også låne fra NLBs boksamling med samme lånenummer og PIN-kode. [NLB](#) har utgitt en rekke skjønnlitterære lydbøker.

Elever på ungdomstrinnet med spesifikke lese- og skrivevansker/dysleksi har rett til utvidet tid på prøver og eksamener, og foreldre kan søke om fritak fra karakter i norsk sidemål.

Alle elever i grunnskolen har rett til å få teksten opplest på nasjonale prøver.

DATAHJELPEMIDLER OG PROGRAMVARE FRA NAV

Elever kan søke Nav om spesialtilpasning av datautstyr og programvare, enten som pedagogisk tiltak for å kompensere for vanskene, eller som praktisk hjelpemiddel.

LINGDYS PLUSS

Lingdys pluss er et nettbasert lese- og skriveprogram utviklet for å hjelpe personer som har dysleksi eller andre former for lese- og skrivevansker. Elever med dokumenterte spesifikke lese- og skrivevansker/dysleksi kan søke NAV om tilgang til Lingdys på sin iPad. Appen er tilgjengelig i Catalog med Feide-pålogging.

- [Her finner du utfyllende informasjon om søknadsprosess](#)
- [Her finner du informasjon om bruk av Lingdys](#)
- [Her kan du se et webinar i bruk av Lingdys](#)

TILSKUDD TIL KJØP AV PC

I særskilte tilfeller vil det være behov for PC til elever med spesifikke lese- og skrivevansker/dysleksi, særlig ved sammensatte vansker. Elev-

er med dokumentert behov for PC til skolearbeid kan få et tilskudd på 3 200 kroner fra NAV til innkjøp av egen PC.

Det skal gjøres en individuell vurdering om en elev har behov for PC. PP-tjenesten skal delta i vurderingen sammen med skolen og signere dokumentasjonen. Beslutningen skal tas med hensyn til hva som er barnets beste. En kontaktperson ved skolen må bekrefte at PC-en skal inngå i det pedagogiske opplegget ved skolen. Etter 4 år er det mulig å søke om nytt tilskudd.

IT-brukerstøtte i kommunen supporterer ikke private PC-er og kan ikke installere programmer. PC-en kan kobles på det kommunale nettverket. Mange programmer, slik som Lingdys, de fleste digitale læremidlene og M365, kan brukes i nettleseren.

Alle hjelpemidlene eleven mottar er personlige, og kan ikke benyttes av andre elever uten godkjenning av foresatte.

BÆRUM
KOMMUNE

1304 SANDVIKA

baerum.kommune.no

SAMMEN SKAPER VI FREMTIDEN